

Informācija pacientu paraugu noņemšanai

Asiņu ņemšana glikozes testam:

- Asinis ņem speciālā stobriņā (pelēkais vāciņš) no rīta pēc miega tukšā dūšā un pēc ārsta pieprasījuma
- Asinis ņem speciālā kapilāra stobriņā tukšā dūšā no rīta (1. stobriņš) un tad 2 stundas pēc glikozes šķīduma iedzeršanas ik pēc stundas (2. stobriņš un 3. stobriņš);
- 2. Pacients šīs procedūras laikā nedrīkst neko nedz dzert, nedz ēst, ne smēķēt un pēc iespējas jāizvairās no fiziskas slodzes;
- Glikozes šķīduma pagatavošana glikozes tolerances testam: Pieaugušajiem: 75 g glikozes izšķīdina 250 – 300 ml ūdens. Bērniem: 1,75g/kg svara, bet ne vairāk, kā 75g izšķīdina 250 – 300 ml ūdens.

Asiņu ņemšana imūnhematoloģiskiem izmeklējumiem (asins grupa, Rh faktors u. c.):

1. Izmeklēšanai izmantot venozās asinis ar EDTA antikoagulantu vai bez antikoagulanta.
2. Nedrīkst iegūt venozo asins paraugu transfūzijas laikā vai tieši pēc to transfūzijas.
3. Stobriņu marķē pacienta klātbūtnē.

Kapilāro asiņu ņemšana:

- Kapilārās asinis atsevišķos gadījumos izmanto hematoloģisko rādītāju noteikšanai un dažu bioķīmisko parametru noteikšanai. Tās iegūst pēc lancetes dūriena papēdī jaundzimušajiem vai pēc dūriena pirkstgalā lielākiem bērniem un pieaugušajiem.
- Lai noteiktu bioķīmiskos vai hematoloģiskos rādītājus, kapilāro asiņu savākšanai izmanto speciālu kapilāro asiņu ņemšanas sistēmu.
- Sagatavo nepieciešamos stobriņus un palīg līdzekļus asins ņemšanai (vienreizējās lietošanas sterila lancete, kapilāro asiņu ņemšanas sistēma, dezinfekcijas līdzeklis, vates tampons).
- Dezinficē plānotā dūriena vietu, ļauj nožūt (dezinfekcijas līdzekļa paliekas var izraisīt hemolīzi).
- Izdara dūrienu ar sterilu lanceti.
- Pirmo asins pilienu noslauka.
- Viegli masējot plaukstu, pirkstus vai pēdu, asins pilienus savāc sistēmas kapilārā.
- Kad savākts pilns kapilārs, savākšanas sistēmu apgriež vertikāli, kamēr asinis iztek no kapilāra.

- Kad asinis satecējušas konteinerā, kapilāru izņem no sistēmas un utilizē.
 - Aizver konteineru un tūlīt pēc tam to pasvārsta dažādās plaknēs, lai sajauktu asinis ar antikoagulantu. Nekratīt!
 - Kapilāro asiņu noņemšanas sistēmas konteineru nekavējoties marķē.

Urīna paraugu savākšana izmeklējumiem:

- Urīnu savāc tīrā stikla vai plastmasas traukā, kuru tūlīt aizvāko, marķē un stundas laikā nogādā laboratorijā. Vēlams izmantot vienreizējai lietošanai paredzētus plastmasas traukus (var saņemt laboratorijā). Pacientam pirms urīna nolaišanas jāapmazgājas, sievietēm jālieto tampons, lai izdalījumi no maksts nepiejauktos urīnam. Lai izslēgtu piemaisījumus, pirmo urīna strūklas porciju (50 ml) izlej, bet turpmāko ņem analīzei.

- Klīniskai urīna analīzei izmanto rīta urīna porciju Nepieciešamības gadījumā var izmantot arī jebkuru urīna porciju dienas laikā (ievērojot pareizu urīna savākšanu), uz trauka atzīmējot urīna savākšanas laiku. Urīna izmeklēšanai nepieciešamais urīna daudzums ir 10 – 20 ml.

- Paraugu vēlams nekavējoši nogādā laboratorijā, jo pēc 1 stundas sākas šūnu sadalīšanās

- Ja urīnu orientējoši stundas laikā nevar nogādāt laboratorijā izmeklēšanai, to savāc speciālā stobriņā ar konservantu - Urinalysis (stobriņš ar raibu dzeltenī - sarkanu korķi vai ar zaļu korķi un konservantu - borskābi) un izmeklēšanai nogādā 24 - 48 stundu laikā.

- Urīna stobriņu vai konteineri marķē, norādot:
 - Pacienta vārdu, uzvārdu;
 - Datumu un urīna iegūšanas laiku.

Diennakts urīns (24 stundu urīns): Diennakts urīnu vāc visas diennakts laikā: No rīta iztukšo urīnpūsli, urīnu izlej ārā, fiksē laiku. Turpmākās 24 stundas vāc urīnu, salejot to kopējā traukā. Paraugu vēlams glabāt ledusskapī (+2- +8°C) . Urīna vākšanas perioda beigās visu urīna daudzumu samaisa, izmēra tilpumu un pieraksta, uz laboratoriju nosūta ~100 ml urīna. Kopējais urīna daudzums (ml) jāatzīmē laboratorisko izmeklējumu pieprasījumā.

- Pirms uzsākta ārstēšana ar antibiotiķiem, mikrobioloģiskai izmeklēšanai savāc urīna strūklas vidējo porciju sterilā traukā un 1stundas laikā nogādā laboratorijā. Ja to nevar izdarīt, glabā ledusskapī vai savāc speciālā stobriņā ar speciālu konservantu vai borskābi (stobriņš ar raibu dzeltenī- sarkanu vai zaļu korķi).

Paraugu savākšanas kārtība urīna mikrobioloģiskajiem uzsējumiem.

Sievietēm:

- Urīnu vēlams savākt agri no rīta. Pirms parauga savākšanas nomazgāt rokas ar ziepēm un ūdeni. Sekojoši nomazgāt kaunuma lūpas un uretrālo atveri ar ziepjūdeni un ūdeni virzienā uz taisno zarnu. Nosusināt ar papīra salveti.
- Turot pavērtas lielās kaunuma lūpas ļaut notecēt pirmajai urīna strūklai un nepārtraucot urināciju, savākt 5-10 ml urīna sterilā urīna savākšanas konteinerī vai speciālā stobriņā ar konservantu.

Vīriešiem:

- Urīnu vēlam savākt agri no rīta. Pirms parauga savākšanas nomazgāt rokas ar ziepēm un ūdeni.
- Pirms urinēšanas atvilkt priekšādiņu. Ļaut notecēt pirmajai urīna strūkļai un nepārtraucot urināciju, savākt 5-10 ml urīna sterilā urīna savākšanas konteinerī vai speciālā stobriņā ar konservantu.

Izmantojot aseptiskā tehnikā ievieto urīna katetru :

- Pirmos 15–30 ml urīna no katetra nolaiž. Sekojoši savāc vismaz 10 ml urīna sterilā urīna savākšanas konteinerī.

Urīna savākšana no urīnceļu stomas:

- Ārējo ierīci noņem.
- Stomu iztīra ar 70% spirta šķīdumu.
- Ievieto stomā urīnpūšļa divkanālkatetru, dziļāk par fascijas līmeni. Nolaiž pirmos 15–30 ml urīna un sekojoši savāc 5 – 10 ml urīna sterilā urīna savākšanas konteinerī (minimālais pieļaujamais urīna daudzums ir 1 ml).

Suprapubikāla urīna savākšana :

- Urīna savākšanu veic, kad urīnpūslis ir piepildīts un palpējamams.
- Ādas apmatojumu noskuj un dezinficē ādu ar 70% spirta šķīdumu urīnpūšļa apvidū.
- Veic punkciju ar adatu un šļirci, kurā aspirē urīnu no urīnpūšļa.

Cistoskopijas laikā iegūts urīns :

- Savāc 5-10 ml urīna sterilā urīna savākšanas konteinerī.

Urīna savākšana zīdaiņiem un gulošiem pacientiem :

- Parauga savākšanai izmantot pašlīmējošus urīna uztveršanas maisiņus. Pirms parauga savākšanas nomazgāt rokas ar ziepēm un ūdeni. Sekojoši bērnam vai guļošam pacientam nomazgāt dzimumorgānus ar ziepjūdeni un ūdeni virzienā uz taisno zarnu. Nosusināt ar papīra salveti. Ielīmēt maisiņu ap dzimumorgāniem, izmantojot līmējošo sloksni. Regulāri pārbaudīt maisiņu un noņemt, kad ir urinēts. Nogriezt maisiņa stūrīti un urīnu ielejiet sterilā urīna savākšanas konteinerī.

Paraugu savākšanas kārtība asins mikrobioloģiskajiem uzsējumiem.**Nepieciešamais asins tilpums vienā noņemšanas reizē:**

- Pieaugušajiem un bērniem ≥ 7 gadiem :
 - 5-10 ml asins aerobā pudelē
 - 5-10 ml asins anaerobā pudelē
- Bērniem no 1-6 gadu vecumam – 1ml uz katru gadu.
- Zīdaiņiem – 1ml

Nepieciešamais paraugu skaits :

- 1 komplekts = 1 aerobā un 1 anaerobā pudele no vienas punkcijas vietas pirms antibakteriālās terapijas uzsākšanas
- Akūta sepse - 2 – 3 komplekti no dažādas lokalizācijas asinsvadiem
- Neskaidras etioloģijas drudzis - 2 komplekti no dažādas lokalizācijas asinsvadiem vismaz 1 stundas laikā

Pirms asins parauga noņemšanas:

- Veikt rūpīgu vēnas punkcijas vietas dezinfekciju ar 70° izopropanolu vai etilspirtu, ļaujot tam nožūt.
- Sekojoši ar aplveida kustībām no centra uz perifēriju 3-5cm diametrā notīrīt ādu ar joda povidona šķīdumu; 2% hlorheksidīnu vai 70% etilspirtu, ļaujot tam nožūt.

Asins noņemšanas procedūra:

1. Ar šļirci no intravaskulāriem katetriem

- Pirms darba uzsākšanas, pudelēm noņemt plastmasas vāciņus un veikt gumijas korķišus dezinfekciju ar 70° etilspirtu 1 minūti vai citu dezinfekcijas līdzekli.
- Asinsvada katetra izvadu dezinficē ar 70% etilspirtu.
- Pievieno šļirci katetram un atsūkt 3ml asinis – šo tilpumu nelietot uzsējumam un utilizēt!
- Ņemt jaunu šļirci un atsūkt piem. pieaugušajiem 10-20ml asiņu, kuras papildīt asins pudelēs pa 5-10 ml.
- Pirmo ar nepieciešamo asins tilpumu uzpildīt anaerobo pudeli.
- Otro ar nepieciešamo asins tilpumu uzpildīt aerobo pudeli.
- Pēc asins iepildīšanas, pudeli vieglām kustībām samaisīt.

2. Ar šļirci :

- Pirms darba uzsākšanas, pudelēm noņemt plastmasas vāciņus un veikt gumijas korķišus dezinfekciju ar 70° etilspirtu 1 minūti vai citu dezinfekcijas līdzekli.
- Veikt 1 cm dziļu dūrienu caur ādu, atsūkt nepieciešamo asins tilpumu (piem. pieaugušajiem 10 -20 ml asiņu) un papildīt asins pudelēs pa 5-10 ml.
- Pirmo ar nepieciešamo asins tilpumu uzpildīt anaerobo pudeli.
- Otro ar nepieciešamo asins tilpumu uzpildīt aerobo pudeli.
- Pēc asins iepildīšanas, pudeli vieglām kustībām samaisīt.

3. Ar asins ņemšanas sistēmu:

- Pirms darba uzsākšanas, pudelēm noņemt plastmasas vāciņus un veikt gumijas korķišus dezinfekciju ar 70° etilspirtu 1 minūti vai citu dezinfekcijas līdzekli.
- Adatai pievienot adapteri un veikt dūrienu caur ādu 1 cm dziļumā.
- Pirmo ar nepieciešamo asins tilpumu uzpildīt aerobo pudeli.
- Otro ar nepieciešamo asins tilpumu uzpildīt anaerobo pudeli.

Asins pudeļu marķēšana.

Uz asins pudeles norādīt:

- pacienta identifikācijas datus.
- parauga ņemšanas datumu un laiku.
- punkcijas vietu.
- nesabojāt un neaizsegt pudeles svītru kodu.